

CENA Netu: U pretplati...
za šest mjeseci K 24.—
za godinu K 48.—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj.
OGLASI primaju se u upravi lista bez Cenzura i plaćak Jos. Krmpotića.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 8 sati ujutro.

Vlasnik i izdavač dr. Lovre SCALIER, odvjetnik, Pula, ulica Carara 5. (Narožni Dom). Uredništvo Šifarska ul. 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Ček. rač. aus. pošt. št. 26.795.

Godina IV. U Puli, nedjelja 13. oktobra 1918. Broj 1171.

Nemački odgovor na Wilsonova pitanja.

Nemačka prihvata sve.

Berlin, 12. (D. u.) Odgovorna nota nemačke vlade, upravljena na predsjednika Wilsona veli: Odgovarajući na pitanja Udruženih Država amerike izjavlja nemačka vlada: Nemačka je vlada prihvatila stavke, koje je predsjednik Wilson ustanovio u svom govoru od januara 1918. i u svojim kasnijim govorima kao osnovku za trajan mir prava. Svrha odlučnih pregovaranja bila bi jedino, da se postigne sporazum o praktičnim pojednostavljenjima njihove opasbe. Nemačka vlada predmetna, da će se i saznatičke vlasti Udruženih Država staviti na tlo Wilsonovih izjava. Nemačka se vlada izjavlja u sporazumu sa austro-ugarskom vladom spremna, da udovolji zahtevima predsjednika, koji se tiču izprašnjenja, a bi se postiglo primirje. Sadašnja nemačka vlada, koja nosi odgovornost za mirovni korak, stvorena je pregovaranjima i u sporazumu s velikom većinom rajhstaga. U svom sadašnjem činu poduprta voljom ove većine, govori nemački državni kancelar u ime nemačke vlade i nemačkog naroda. -Berlin, 12. oktobra 1918. Dr. Solf, državni tajnik vanjskog ureda.

Na ruševinama.

Preko noći je došlo. Bez velike oluje, bez silne dinamike, bez dramatičnog efekta. Klonula je sila, popustila je mišić, iznemoglo je telo. Gde si veraznora energija našija i terora? Sve je izčezlo. Oni, koji su svojom bezobraznošću još jučer izazivali svet, izazivali pravdu, izazivali sve, što pošteno i čoveče oseća, pozakrili se, stide se božjeg svetla... boje se osveti, kojom ih muče zle slutnje savesti. A sad, kad nema više nade u mać, imade nade u pravdu, u Wilsona, u 14 točaka. I novine pišu: „Tisza“ je doigrao svoju ulogu. Nema više oslonca ni prema gore ni prema dole. Wekerle ministarstvo samo još nekoliko dana. Karoly Bathiany propovedaju pomirenje među narodima nudjaju ispaćenim ugarskim narodnostima prijateljstvo i samoupravu. Kao veleizdajnik na sramotnom području javnosti morao se Lamasch braniti od otrovnih napadaja zahrptnih prijatelja i bezkarakternih žurnalista. Lamasch mora spasiti Austriju. Lamasch se nećka. Ali Lamasch je zadnja nada. Gde bijahu dalekovidni oni političari, kad je Lamasch ustao protiv moralu sile i mać, kad je pozivao svet, neka se čini kraj krvoproliću, neka se prenosi državu na temelju „Justitiae regnorum fundamentum“? Tada su imali reć generali Ludendorff, Hinderburg i Arzi. Oni su nezreliim svojim političkim mišljenjem vodili narode i države u smrt i propast.

A Wilson nastupa kao spasitelj sveta, onaj obružen, ismehan, ludjački Wilson. Wilson mora da izbavi Nemačku iz nevolje, onaj isti Wilson, kojega je Nemačka još nedavno otkinila kao mirovnog posrednika. Njegove „smešne“ teorije danas su spasonosne, idealne, udivljenja vredne, njegove misli o savezu naroda, o općoj ravnopravnosti, o većitom miru oduševile su nemački narod i nemačke političare. Car Vilim je zašutio. Ludendorff moli za primirje. I sve to u tren oka, iznenada, prenerazajućom brzinom, koja tako rećito i dubokoumno govori o preokretu o prevratu...

Ali nema tragedije bez komedije. Novine javljaju: Bečki krugovi dobili su pouzdanu obavest, da se takodjer u Madžarskoj pripravlja preokret javnog mnjenja. Obzirom na preteću pogibao množe se sve više glasine, da takodjer Ugarska mora da prekine veze s Austrijom i da se mora utemeljiti kao samostalna država. Proklamacija biće po svoj prilici izdana već 15. oktobra.

Madžari i Nemci, ovi stupovi države, oni, koji su tobož jedini branili frontu, jedini žrtvovali državne interese, Nemci i Madžari zapuštaju kao štakori ladju. Ali nisu još posvema ozdravljeni od prejašnje svoje megalomanije, od svog okrutnog imperijalizma od svoje instinktivne hereditarne bolesti bezavesnih denuncijacija. Tim, što upropastuju državu, nadaju se pridobiti si simpatije velikog idola, gospodina Wilsona, koji će navodno žrtvovati za to Madžarima 10 milijuna Slavena i Rumunja, a Nemcima barem put do mora. „Grazer Tagblatt“ piše već, da ako imadu Poljaci pravo na put na more, da imadu i Nemci pravo na Sloveniju i na Trst. Ali kod toga zaboravljaju, da traže Poljaci izlaz na more kroz poljsko područje a oni preko tuđih zemalja.

Svetaki ih rat još uvek nije opametio. Ali nema sumnje, da će ih razvoj stvari silom preokrenuti. Ako nema drugoga leka, to je najbolje sredstvo batina a batini imademo se zahvaliti, da su se vukovi umirili, da su danas postali krotki i pitomi i da će postati još pitomiji i dobroćudniji.

A da su vukovi postali slatki i ljubazni — imade li za to boljeg pakaza od nemačkoga odgovora na Wilsonovu notu, koji možemo nazvati historičkim dokumentom ali takodjer i ozbiljnom opomenom za sve narode, koji su gradili svoju budućnost na nespravednosti i sili.

I dok se sve oko nas ruši i propada, širi se naša misao, jača se naša ideja. Tri narodi, tri vojske združene u jednu nepokoleblivu celinu, tako idemo u susret budućim događajima. Novi život cvate iz ruševina, pevao je nemački pesnik, a taj novi život cvate za nas, sa našu decu.

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 12. (D. u.) Službeno se javlja: Talijansko bojište: Visoravan Sette Comuni bila je jučer pozorište žestokih, za nas uspešnih bojeva. Po kratkom prenerazajućem udarcu paljbe uslediše točno u 4 sata između doline Arsa i Monte di Val Bella talijanske navale. Dok smo sunke kod Asiaga osujetili našom obrambenom paljbom, uspele je Francuzima i Talijancima na Monte Sisemol prolazno, da provale u naše jarku; ali bezodvlačno poduzeti protuudarac naših bataljuna bacilo je neprijatelja odmah iz njih. I na istočnom delu zaravanka skrčila se navala neprijatelja delomično u našoj paljbi, delomično u boju iz bliza ili usled naše protunavale. Brojne mrtve i teško ranjene pustilo je neprijatelj pred našim opkopima. Uspeh bio je u jednakoj meri pripisati zaslugi četa kao što i vodstva. Među požrtvovnim četama bijahu zastupani u neslomivoj slozi sinovi svijlu kotara monarhije. Osobito treba istaknuti južne Austrijance (Nemce, Slovence i Talijane), pešačku pukovniju 117 i honvedske pukovnije 23 i 24. — Balkansko bojište: U Albaniji povukli smo u svezi sa nesmetanim uzmacom naših glavnih sila naše zalaznice sa Skumbija. Mitrovicu zaposleo je neprijatelj. Između Niša i Leskovca trajahu bojevi. — Zapadno bojište: Kod austro-ugarskih četa nema osobitih događaja. Čete podmaršala Metzgera imale su vanredan udeo kod obrambenih uspeha pred Verdunom. Pešačke pukovnije broj 5 i 112 natecahu se u tupaštvu sa poljsko-lovačkim pukovnijama broj 17 (Judenburg), broj 25 (Brno) i 31 (Zagreb). — Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 12. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina naslednika prestolja Rupprechta: Na položajima zapadno od Douala povukli smo se na stražnje linije. Neprijatelj je polagano sledio te je u večer stajao na liniji Alt—Vendin—Hernes—Lietard—i istočno od železnice Beaumont—Brebieres. Severoistočno od Cambraja napao je neprijatelj između Selde i St. Vaast. Navalni je cilj ovde na uskoj fronti uloženi engleskih divizija bio prodor fronte na Valenciennes. Njegovu smo nameru osujetili. Neprijatelju je uspeo ustati se samo u Joryu i na uzvisini istočno i jugoistočno od tog mesta. Naše oklopljenim vozovima poduprte navale zaustaviše ovde juriš neprijatelja. Na ostaloj smo fronti suzbili neprijatelja pred našim linijama te smo njegovim navalnim talasima zadali teške gubitke. — Vojna skupina nemačkog naslednika prestolja: Žestoke delomične navale engleskih, američkih i francuskih divizija na obim stranama Bohaina svezbili smo pred našim linijama. Na Aisne izvidnički okršaji. Južno od Laona napustili smo Chemin-des-Dames. Na Aisne, između Berry-au-Bac i južno od Vouziersa zaposeli smo nove položaje. Kretanja, započeta pre nekoliko dana, ostala su neprijatelju prikrivena te su protekla kako providjeno u nacrtu i nesmetano. I u Champagnei sledio je neprijatelj samo oprezno. Pobjeda, koju je postigla armija von Einem u velikoj bici u Champagne, što se 14 dana borila sa slabim silam protiv golemoj nadmoći i koja je iscrpila neprijatelja usled silnih gubitaka, koje je pretrpeo, omogućila je nesmetano provedenje ovih kretanja. — Vojna skupina von Gallwitz: Delomični bojevi na obim stranama Aire. Žestoke navale, koje je neprijatelj vodio u bojnog području zadnih dana na obim stranama Moze, izjaloviše se uz teške gubitke po neprijatelja. Cunel i šuma Ornes, koje smo prethodno izgubili, bili su opet osvojene od saskih bataljuna. Atrahijsko-lorenska divizija 115, pod zapovedništvom generalmajora Kundt, što u žarištu bitke kod Romagnes stoji već petnaest dana u težkim obrambenim

bojevima, održala je i jučer sve njoj poverene položaja protiv svih navalama neprijatelja. Ludendorff.

Večernji izveštaj.

Berlin, 12. (D. u.) Večernji izveštaj javlja: Severno od Le Cateau i na obim bregovima Moze skrčiše se jake navale neprijatelja.

Rot.

Maršal Halg javlja od 10. oktobra: Jutros za svitanja nastavili smo naše napredovanje na čita-voj fronti. Usprkos otporu neprijateljskih zalaznica, koje su rušale zadržali naše napredovanje, napredovali smo veoma brzo. Naše se čete približuju velikim šumama istočno od Bohaina te su prodrie u Vaux-Andegny. Severno od tog mesta dostigli smo opću liniju na Selle od St. Soupleta do okolice Solesmes te smo osvojili Le-Chateau. Zapadno od Solesmesa osvojili smo Avesnes, Rieux-Uhuns i St. Martin. Zapadno od kanala Selde osvojili smo Estrum. U položajima, osvojenim za našeg napredovanja, našli smo neki broj gradjan- kog pučanstva, među ostalim 2500 u gradu Caudry. Jugoistočno od Lensa postigle su naše čete takodjer daljnje uspehe te su osvojile Rouvrey.

Maršal Halg javlja od 11. oktobra: Sinoć dovršile su američke čete osvajanje Vaux-Andignya te su severno od Chateau, u čijem istočnom delu traje još boj, prekoracile reku Selles i doprle do ruba St. Vaast i St. Aubert. Severno od Cambraja dopremili smo tečajem noći u selu Lenelet nekoliko zarobljenika. Tečajem noći uznapredovali smo severno od Scarpe, u smeru na Izelles-Equechin, i istočno od Salauminos kao što i uzduž severnog brega Haute-Deule-kanala istočno od Lensa.

Francuski izveštaj od 11. oktobra poslepodne: Tečajem noći ostali su Francuzi svuda u kontaktu s neprijateljem, čiji uzmak traje na različitim točkama fronte. Severno od Aisne osvojili i prekoracili su Francuzi Equiry i Mullins. Talijanske su čete južno od Courtecona dostigle Chemin des Dames, kojega držimo do uzvisine Cerny-en-Laonnais. U Champagnei ustalile se Francuzi na različitim mestima na severnom bregu Suipès između St. Etienne i Hoult kao što i kod Warmeriville, Vaudetre i St. Masmes. Dalje na istok osvojila je francuska pešadija, koja je progoina uzmičućeg neprijatelja, Mont-St. Martin, Corbon i Brieres.

Američanski izveštaj od 10. oktobra: Na desnom bregu Moze nastavili su Amerikanci u junačkom boju protiv ogorčenim neprijateljskim protunavalama svoje napredovanje. Uzvisine, istočno od Sivrya bile su pročišćene od neprijatelja. Na istočnom bregu Moze osvojili smo na juriš Notre-Dame-de-Marie po ljutom boju. Dalje na istok bio je neprijatelj po ljutom boju poteran iz Argonske šume. Doprli smo do linije Ommerence, Cherviers te stojimo sada nasuprot Gran-Pre. Zarobili smo čitavi jedan bataljanski stožer i 1000 momaka.

Talijanski izveštaj od 11. oktobra: Na visoravni Asiaga poduzele su jutros naše, kao što engleske i francuske čete 7 jakih nasrtaja te su prodrie kod Cavoie, na Sisemol, na Sasso-rossu i na konca doline Brenta duboko u neprijateljske linije. Kad se neprijatelj oporavio od prenerazjenja, uzvratilo je s jakom topovskom paljbom te je izaslao svoja pojačanja unapred. Ipak nije mogao osujetiti potpun uspeh naše akcije, koja mu je zadala teške gubitke. Dopremili smo 400 zarobljenika, među njima i bataljanskog zapovednika i 7 časnika, kao što i mnogo strojnih pušaka. Na ostaloj fronti živahna smetajuća paljba našeg topništva. Neprijateljske su baterije delovale privremeno uzduž Piave sve do mora.

Srpski izveštaj od 10. oktobra: Srbi su 8. oktobra dostigli Lipovicu i Kosončić, 15 kilometara severno od Leskovca. Broj zarobljenika nadilazi 3000.

Engleski izveštaj iz Arhangelska: 6. oktobra poduzeo je neprijatelj jaku protunavalu na reci i na kopnom protiv položajima saveznika, 170 milja od Arhangelska kod Seletska. Na reci Divni bio je neprijatelj suzbijen te poteran niz reku, kod čega je pustio na tlu 2 strojne puske i 150 mrtvaca. U predelu Scheplekura, koji leži između Arhangelska i železnice, što vodi u Vologdu, povlaćuje se neprijatelj dalje na jug te biva progoinjen po američkim i ruskim jedinicama. U tom području kušao je neprijatelj prevariti nas vijanjem belih zastava i trakova, koji su znakovi belih garda. Na

fronti Murmana i na Belom Moru poterali smo napadajuće patrolje preko finske granice te smo pročistili severni deo Karelje.

Pitanje mira.

Berlin, 12. (D. u.) Polag novina sastaje se odbor saveznog veća za vanjske poslove danas u jutro, da odobri nemački odgovor na predjednika Wilson. Istodobno baviće se odgovorom i glavni odsek saveznog veća, odnosno, kako javljaju nekoje novine, odbor frakcija, koji obuhvaća samo stranke većine.

Berlin, 12. (D. u.) Kako doznaje „Post“, nije stalno, da li će nemački odgovor na predjednika biti već danas obelodanjen. Kako doznaje list, čini se, da su poteškoće, koje se moraju svladati kod sastava i odašiljanja nemačke note veće, nego se iz početka mislilo. „Deutsche Tageszeitung“ piše: Jedna reč, jedna rečenica u nemačkom odgovoru može biti kobna za budućnost Nemačke te može odlučiti o tome, da li će taj odgovor biti pozitivan ili negativan. „Vossische Zeitung“ piše: Nije nikakva tajna, da povećaje izgleda za mir, samo ako bude dobre volje na protivnoj strani. Time, što se i savezno veće i interfrakcijski odbor bavi s notom, dolazi do izražaja činjenica, da će odgovor uslediti u skladu sa zakonodavnim faktorima i s većinom narodnog zastupstva.

Parlamentarci kod cara — Glasine o ministarskoj krizi.

Beč, 12. (D. u.) Vesti novina podudaraju se u tome, da se niti u Austriji niti u Ugarskoj ne može govoriti o ministarskoj krizi, već će obostrani ministarski predsednici biti tek, izakako će vodje stranaka stići, u stanju, da stave svoje predloge. O audijencama političara kod cara javlja se, da će car na svoju inicijativu primiti danas 30 parlamentaraca.

Beč, 12. (D. u.) „Deutsche Presskorrespondenz“ javlja: Car je u mestu, gde sa nalazi vrhovno zapovedništvo, primio danas niz parlamentaraca. Kao prva skupina bili su primljeni zastupnici Ceskoga Svaza, Fiedler, Tusar, Hruban i Stanjek. Primitak trajao je jedan sat i po. Kao drugu skupinu primio je car zastupnike četiriju stranaka gospodske kuće: kneza Fürstenberga, baruna Czeldika, princa Lobkovića i baruna Rubera. Daljnji red primitaka je sledeći: nemačkonacionalni zastupnici: Wolf, Waldner, Steiner, Lodgmann, Pacher, Stöbel, Urban, Teufel i Friedmann; kršćansko socijaler: Fink, Hauser, Pattai; nemački socijalni demokrati: Seitz, Adler i Ellenbogen; Poljak: Löwenstein; Jugoslaven: Korošec; Ukrajinci: Petruszkiewicz i Lewicki; Talijanci: Faldutti i zastupnik barun Reitzes. Primitak biće po svoj prilici dovršen u 2 sata poslepodne.

Beč, 12. (D. u.) Nemačko-česka korespondencija javlja: Primitak kod cara trajahu sa kratkom opodnevskom stankom od pol 9 do pol 4 poslepodne. Zastupnici, koji su preko podneva ostali u boravištvu carevom, bili su tamo njegovi gostovi. Svi su zastupnici razvili monarhu svoje stranačko stanovište pogledom na rešenje nacionalnih pitanja na temelju prava samoodredjenja. Car je parlamentarce često prekidao pitanjima. Zastupnici povratili se neposredno za njihovom audijencijom u Beč.

* Audijencija grofa Karolyia. „Az Est“ javlja o audijenciji grofa Karolyia ovo: Poslednja audijencija ministra predsednika dra. Wekerlea i grofa Tisze bila je poslednja audijencija, u kojoj su ovi političari upeli sve svoje sile, da spase sistem, koji je već pao. Pod izvesno se može ustrditi, da je dr. Wekerle pao, i to ne samo prema dolje, nego takodjer prema gore. Kao što se u najskorije vreme očekuje u Austriji kabinet, koji će biti predstavnik narodne volje, mesto sadašnjega kabineta baruna Hussareka, isto je tako i pitanje, o demisiji dra. Wekerlea samo još pitanje o kojem će se odlučiti već za koji dan. Jedini je političar za Ugarsku grof Mihajlo Karolyi, koji će danas biti primljen u audijenciju. On će caru i kralju preporučiti, da se ostvari demokratsko izborno pravo i stvori personalna unija. Pre svojega odlaska u Beč konferirao je grof Karolyi u Budimpešti s različitim političarima ugarskoga parlamenta, ali i sa zastupnicima svih narodnosti, kao i sa socijalistima.

* Opoziv nemačkog mornaričkog atašea u Nizozemskuj. Amsterdam, 12. (D. u.) Kako doznaje „Algemeen Handelsblad“ bio je opozvan mornarički ataše kod nemačkog poslanstva von Müller.

Iz slavenskog sveta.

Iz Hrvatske. U Hrvatskoj vlada sveopća radost, jer je koalicija stupila u Narodno veće. 10. oktobra obdržavala se sednica obiju stranaka, onih koji bijahu izabrana na sastanku od 5. i 6. t. m. i delegata koalicije. Medju odsalnicima došlo je u načelnim pitanjima do potpunoga sporazumljenja. Postoji nada, da će već 12. oktobra biti konstituirano

narodno veće. — Srpsko-hrvatska je koalicija isključila bivšeg podbana Kriškovića iz svojih redova. Podban Krišković predao je demisiju ugarskom ministru-predsedniku Wekerleu te posvema minoltao svoju stranku i hrvatskog bana. Prema svojim prijateljima hvalio se, da se vraća u Hrvatsku kao ban. Posle demisije počeo je zahrpno da radi proti svojim prijateljima te izgravao pojedine članove koalicije. Osobito je oštro osudio jugoslavenske govore Pribičevića i Popovića. Kad je izručio demisiju, nije otišao na dopust, kako je obećao, već vršio je i dalje svoje funkcije. Radi toga obračunala je s njim sada koalicije.

Iz Slovenije. Narodnom zastupniku Verstovšku izjavio je ministar za nastavu, da je stvar glede ustanove Perk, koji je ostavio slovenskim djacima 400.000 kruna, rešena povoljno za stradajuću našu sveučilišnu mladež. Time je sprečen nacrt nemačko-nacionalne vlade, da ugrabi našem djaštvu komadić kruha, koji tako nužno trebaju na sveučilištu. — Ljubljanski „Slovenec“ donosi parlamentarne izveštaje pod zanimivim naslovom: „Zadnji dani državnog sabora“. — Španjolska „gripa“ besni u Ljubljani i u okolici grada te zahteva mnogo žrtva. Citave su obitelji obolele. Rad na poljima zaostaje. Ipak vojničke oblasti ne davaju vojnicima dopusta za obrađivanje polja.

Domće vesti.

† Franjo Žic. Kao da taj svetaki pokolj nije uništio još dosta naših mladih života, eto pojavi se nova okrutna bolest, koja po našim kućama hara. Nemila smrt ugrabila nam je 6. septembra u Puntu na Krku u 27. godini života našeg omladina Franja Žica, sina ovdjašnjeg trgovca i posednika Ivana Žica. Pokojnik krutao se uvek u našim krugovima, gde je uživao poštovanje te bio svima omileno drug. Kao u svim stvarima, ugledao se on i u narodnom pogledu u svog vrednog oca te je činom potvrđivao, što je u srcu mislilo. Bio je odličan Jugoslaven i još tužnija je njegova sudbina, da je morao umreti, kad je svitao novi dan. Bio je trgovac po zanatu te bio marljiv i ustrajan u svom poslu. Svim njegovim snovima i nacrtima, kojima je bila ispunjena njegova mlada duša, činila je kraj nenadana, zavrtna smrt. Pokojniku bila laka domača gruda a obitelji naše uaušešće.

Aprovizacija u Medulinu. Primamo sledeći dopis: Molim gospodine uredniče, da na obranu sirotinje tiskate ovaj skromni dopis: Pred meseca ustanovile su podopćine Pule odbore za aprovizaciju i narod je uzdanuo, da ne treba više hodati 4 do 5 dana u Pulu, da se dobi ono malo, što svakomu ide. Ali kakoj gospodi u Puli nije to po čudi, jer svaki put, kada odbor dodje, da pridigne živež, delaju mu svake vrsti zapreka. Bilo je na selima rekvirirano žito Medulin dao je Puli 30 kvintala, t. j. kako je javio delegat 20 kvintala pšenice i 10 kvintala ječma. Mi smo imali dobiti za mesec srpanj, kolovoz i rujna po 9 kilograma po osobi i to polovicu ječma a polovicu pšenice. Dakle od rujna unapred po nalogu gosp. tvrdjav-nog komesara imamo na selima dobiti mesto 9 kilograma 6 kilograma mesečno. Dobro! Kad nemamo više, fala Bogu. Ali sada dolazi najlepša: Za listopad imala je većina od nas dobiti brašno: ali mesto da nam dadu za pol meseca 3 kilograma brašna, dali su nam samo 2 i to jačmenove muke sa mekinjama. Kada se očiste mekinje ostane i kilogram za 15 dana. Tuži se Bogu i djavlu: ne pomaže ništa. Vele: Kakvu ste nam robu dali na se-

lu, takvu vam vraćamo. Gde je dakle prevara. Delegat veli, da je dao dve trećine pšenice a jednu ječma a gospoda kažu, da su dobili samo smrdljivu ječam. Grad Pula dobio je prvi teđan 1 kg. belog brašna, a mi ništa. Čuo sam, da je i Šišan dobio 1 kilogram belog brašna kao i Pula. To je, gospodo, dvojaka mera. Kako da čovek živi sa dva kilograma brašna mesec dana?

U fond našega lista darovao je gospodin Rubša iz Vodnjana K. 10.— gospodin G. Barta iz Pule K 10.— Darovateljima srdačna hvala.

Dopisi iz Istre.

Iz Marčane. Čuli smo, da se je dr. Steiner zahvalio na čast općinskog gerenta u Vodnjanu. To i nas veseli, jer i mi spadamo u vodnjansku općinu. Želimo samo, da taj čovek čim pre otiđe s ovog odgovornog mesta, i da ga zameni čovek, koji će poštovati naš hrvatski jezik i koji će uvažiti opravdane želje hrvatskog pučanstva ove općine. Čitava je okolica Vodnjana čisto hrvatska, pa zahtevamo, da se općina sa okolicom služi hrvatskim jezikom. Ne čemo, da nam se oglasi, obavesti i razne šalje u talijanskom jeziku, jer smatramo to uvredom naše narodnosti. Hoćemo da budemo u svemu ravnopravni s našim susedima, jer i mi plaćamo poreze kao i oni. Nadamo se, da će naslednik dra. Steinera uvažiti želje hrvatskog naroda ove općine, i da će mu dati ona prava, koja ga spadaju. — Poslali nam za ovdješnju poštansku sabiraonicu tablu sa natpisom u talijanskom i nemačkom jeziku a hrvatskom ni traga. To Marčanci nisu ni Talijani ni Nemci, već čisti Hrvati! Za koga dakle tabla u dva tuđa jezika? Ta je svakako drsko od poštanskih oblasti. Nije daleko, pa će i tomu biti kraj.

Mali oglasnik

Traži se žena za čišćenje pisarne uz mesečnu plaću od 120 kruna. Koga ako poglavarstvo soba broj 9.

Kupuje u svakoj količini zdravi i čist

drop od grožđa. G. Curet, Trat, Via Sette Fontane 1.

Oglasite se u „Hrvatskom Listu“

U trgovini pokuštva, M. Barbanča, u Šišanskoj ulici, predaje se novo prispeo pokuštvo.

Dolje s oružjem.

Povest jednog života od Berte pl. Suttner, može se dobiti u podružnici Jas. Krmpotić, Pula, ulica Franje Ferdinanda br. 3.

Potišten i teškom boli javljaju potpisani prežalosnu vest, da je njihov

Ivan Randić

o. i kr. strojevođa

na 11. oktobra o. g. u Dragi (Sušak) nakon kratke bolesti u Gospodinu preminuo.

Sprovod milog pokojnika obaviće se danas. Draga (Sušak)—Pula, 12. oktobra 1918.

Razcviljene obitelji: Randić — Vlašić.

Razcviljenim srcem javljamo celoj rodbini prijateljima i znancima, prežalosnu vest, da je naš premili i nezaboravni sin, odnosno brat

FRANJO ŽIC

dne 6. oktobra o. g. u 6 sati na večer, nakon kratke i teške bolesti u najlepšem cvetu mladosti, u 27. godini života, pokrepljen svetootajstvima naše sv. vere blago u Gospodinu usnuo.

Mili ostanci dragog nam pokojnika bili su pokopani dne 8. o. m. na groblju sv. Andrije u Puntu.

P u n a t, dne 9. oktobra 1918.

Ožalošćeni:

Ivan i Marija Žic, roditelji,

Teodor, Ivan i Antun braća,

Marija, Lucija, Katica i Anica sestre.

b) hrvatske:

škole, pošto je licej uzdržavala pokrajina.

Prilivne razrede talijanskog liceja uzco sam medju pokrajinske

Prp. razr. liceja:	5-	"	"	5	"	"	"	147
Sv. Policarpo:	5-	"	"	7	"	"	"	306
Trg Tegethoff:	6-	"	"	9	"	"	"	402
Sv. Martin:	6-	"	"	12	"	"	"	615
Sijana:	5-	razredna sa 5 učiteljskih sila i 256 djece;						
djevojačke pučke škole:								
Sv. Policarpo:	5-	"	"	5	"	"	"	262
Trg Tegethoff:	6-	"	"	10	"	"	"	409
Sv. Martin:	6-	"	"	11	"	"	"	562
Sijana:	5-	razredna sa 6 učiteljskih sila i 276 djece;						
dječake pučke škole:								
3-razredna sa 7 učiteljskih sila i 200 djece;								
gradjanska muska škola:								
talijanske:								

1. pokrajinske

2. Stanje škola: U gradu Puli su bile 31-12-1913. ove škole:

4407 drugih državljana.

ili za 12.522 ili za 48%. Otvamo nije uračunano ono 16.014 vojnika i

Broj je stanovništva u gradu Puli narastao od 25.619 na 38.141

dijelu 1900.-1910. od 2274 na 4211 ili za 1937 ili 85% više.

Broj stanovnika njemačkog općevnog jezika narastao je u 10-go-

ne uračunavši otvamo ono 1543 regnicola.

projeno 19.510, a 10 godina kasnije 25.043 ili za 5533 ili 29% više,

Stanovnik talijanskog općevnog jezika bilo je godine 1900. na-

nika hrvatsko-slovenskog općevnog jezika ili preko 1/4.

! 698 bos.-herceg. državljana, onda imamo u gradu Puli 28% stanov-

slovenskog općevnog jezika i ono 410 drugih Slavena, te 2166 ugarskih i

povećao naseljivanjem. Ako uzmemo medju stanovnike hrvatskog i

c. i kr. ratne morn.: 3-razredna sa 3 učiteljske sile i 99 djece;

muska gradska škola:

Dominkanke: 3-razredna sa 3 učiteljske sile i 30 djece;

zenske gradjanske škole:

c) njemačke zasebne škole:

Jadrenski:	1-	"	"	1	"	"	"	68
Vinkurani:	1-	"	"	1	"	"	"	51
Verudella:	1-	"	"	1	"	"	"	64
Castropola:	2-	"	"	2	"	"	"	111
Ulica Radetzky:	4-	razredna sa 4 učiteljske sile i 222 djece;						
njemačke pučke škole:								
Sijana:	3-	razredna sa 3 učiteljske sile i 159 djece;						
muska pučka škola:								
Sijana:	3-	razredna sa 3 učiteljske sile i 179 djece;						
zenska pučka škola:								
hrvatske Druzbine škole:								

Nije ih nopoće bilo.

a) talijanske:

2. Zasebne škole

6-razredna sa 10 učiteljskih sila i 412 djece;

Muska pučka škola:

5-razredna sa 7 učiteljskih sila i 278 djece;

Zenska pučka škola:

1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 17 djece;

Zenska gradjanska škola:

2. Njemačke državne škole

Sve njemačke škole u Puli polazi 1872 djece, a sve bi njemačke djece moralo biti 673, onda 1199 nenjemačke djece polazi njemačke škole.

Kada bi broj školu polazeće djece odgovarao 16% stanovništva, moralo bi u gradu Puli biti 21.468 stanovnika talijanskog općevnog jezika, a ne 25.043, a broj stanovnika hrvatsko-slovenskog općevnog jezika samo 5337, a ne 8477, a broj stanovnika njemačkog općevnog jezika 11.700, a ne 4.211, kako to statistika navadja.

Broj talijanske djece odgovara	13%	stanovništva tal. općev. jezika.
" hrvatske "	10%	" hrv. " "
" njemačke "	44%	" njem. " "

ili drugim riječima:

13%	talijanske djece ne polazi talijanske škole;
37%	hrvatske " " hrvatske " "
64%	nenjemačke " " njemačke " "

ili opet drugim riječima:

od 4007 talijanske djece 3435 polazi tal. škole, a 572 ne polazi; " 1356 hrvatske " 854 " hrv. " " 502 " " " 1872 polaznika njemačke škole je 673 njemačke djece, a 1199 hrvatsko-slovenske-talijanske; ili 2/3 djece u njemačkim školama nijesu njemačka djece.

Ovdje sam uvijek računao domaće stanovništvo, t. j. 38.141 stanovnika, koji bi morali imati 6102 djece za školu, a vidjeli smo, da polazi

talijanske škole	3435 djece,
hrvatske "	854 "
njemačke "	1872 "
ukupno	6161 djece,

dakle bi sva djeca polazila školu.

Uzmemo u račun i druge državljane, onda bi moralo biti djece talijanskog općevnog jezika 4253, dakle 818 djece talijanskog općevnog jezika ne polazi talijanske škole. Djece hrvatsko-slovenskog općevnog jezika bilo bi u ovom slučaju 1873, dakle 1025 djece hrvatsko-slovenskog općevnog jezika ne polazi hrvatskih škola.

U postocima izraženo:

19%	djece talijanskog općevnog jezika ne polazi talijanske škole;
34%	" hrvatskog " " hrvatske " "

Kada bi i na 1 hrvatskog pokrajinskog učitelja dolazilo 72 učenika, kako je to kod talijanskih škola, morala bi biti na opstojecim hrvatskim pokrajinskim školama 4 učitelja, a nijesu nego 3.

Talijanske škole polazi (ubrojivši i Leginu u Šošićima) 301 dijete, a sve bi djece talijanskog općevnog jezika moralo biti 142, dakle 159 djece hrvatskog općevnog jezika polazi talijanske škole.

Hrvatske škole polazi 261 dijete, a sve bi djece hrvatskog općevnog jezika moralo biti 461, dakle 200 djece hrvatskog općevnog jezika ne polazi školu, ili polazi talijanske škole.

Kada bi broj polazeće djece odgovarao 16% stanovništva, moralo bi u ovoj općini biti 1880 stanovnika talijanskog općevnog jezika, a ne 889, a broj stanovnika hrvatskog općevnog jezika 1641, a ne 2885. Kada bi 889 stanovnika talijanskog općevnog jezika imalo 301 dijete, iznosilo bi to 33% nad normalom, ili Talijani imaju 112% više djece nad normalom, a Hrvati bi imali 90%, dakle 7% manje ispod normale ili 44% manje djece ispod normale.

Broj stanovnika talijanskog općevnog jezika narastao je u 10-godištu 1900.-1910. od 199 na 885, t. j. za 686 ili u postocima za 345%.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika pao je u prošlom 10-godištu od 3073 na 2885, t. j. za 188 ili u postocima za 6%.

Kanfanarsku školu polaze djeca iz Morozini, Marići, Burići i Kanfanara. U ovim selima bilo je godine 1900. samo 148 stanovnika talijanskog općevnog jezika, a sada ih je nabrojeno 515, koji bi morali imati 81 dijete za školu, a vidjeli smo, da onu talijansku školu polazi 156 djece, dakle ima u ovoj talijanski školi barem 75 djece hrvatskog općevnog jezika.

U Rov. Selu moralo bi biti 40 djece talijanskog općevnog jezika, a onu pokrajinsku talijansku školu polazi 60 djece, dakle je i u ovoj talijanskoj školi barem 20 djece hrvatskog općevnog jezika.

Cijela bi općina morala imati 604 djece za školu. Vidjeli smo, da polazi talijanske škole 301 dijete, a hrvatske 261 (ukupno 562), onda ima u ovoj općini još 42 djece bez ikakove škole. Ovaj broj nikako ne može odgovarati pravom stanju, jer još nije otvorena škola u Morganima, koja je već davno utemeljena, ali radi pomanjkanja zgrade nije otvorena, koje će školsko okružje samo imati 80 djece, koji su bez škole. Otkuda ta razlika? Valjda nije bilo toliko djece u školama općine Kanfanar.

U pretplat... K 48... K 24... K 12... K 4... K 16... GLASI... isak Jos. Krmpotića

119

Govor narod.

Istarski narodni... zastupničke... je započeo... Visoka kuća... ovoga groznog... rata i naj... opametili dr... ali su donek... su počeli bar... ustanovne... se dodje... pokazuje... tražanjem rata... narodima toliko... ratištima... sreća na omalov... de to više omalov... veća ratna sreća... malo vjere u r... prijatnijeg nego... veliki razlog... grješke, iz koje... svečano izi... sa historičkim... dinastije Habsbu... vojvao s njim... sa onim, ko... Poljsko... carica i kralji... velika nepr... nesreća. Neman... as se od... odjedan m... zkoj godine 1794... slopio mir sa Fran... dila te je morala... nije bija prisilje... formiu. Nemožemo... vijuju, da se... im, s kojim je mo... vu za Schleswig-H... dine kasnije (1866... onarhiju i provali... ovoga krvavoga... on onaj, koji je z... ka monarhije, da S... ve uvjete, koje kac... mogla prihvatiti.

Govornik je za

Opetujem, gosp... posle dogadjaja... asnog, već pet god... rovat našim državi... i skloniji. Primitili... suprot nama bio u... ajima na bojnomo... tim gore postupal... no neuspjeh doživeli... ndalo se s nama. A... najvećeg neprijat... žavnici izjavljaju, d... adalje rame uz ram... jveći neprijat... i je opetovano pu... zaveo na nesretne... ljske, koji joj je ot... alirao proti našoj d... sunovratio našu dr... mački državnici ozr... venstvu, koji će Ne... na noć. A ova mon... tim delom Slavenim... te ju opetovano s... tvorili vojničku gra... a, da stupi u taj ra... borli proti Slavenim... Bu... ja se je odrekla svo... garska, koja je okr... godjena je već sud... la primirje, a tome j... kako su Nemci po... svojim vladanjem o... nog sveta. Govornik... nje... mir o v... prvu notu Burienev... li, da se nipošto ne... enio. U tom pogledu... te jugoslavenskog o... ovornik došle se po... slaveni odebavaju... veznika. Prelazeći na... je: kaže:

općevnog jezika, bilo ukupno 1879. Računamo li na svakog učitelja 80... svi imali 523 djece za školu, a prema tome sve bi djece hrvatskog... morskim Hrvatima) i Bosance, koji bi morali imati 458 djece, to bi ovi... 410 Slavena, koji bi imali 65 djece i 2864 ugarskih državljana (t. j. pri... 8477; ovi bi morali imati 1356 djece za školu. Uzmemo li i onih... Broj stanovništva hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest... je bilo 77, ne računajući 4 vjeroučitelja.

II. ZAKLJUČCI:
38.141 stanovnika grada Pule moralo bi imati 6102 djece dužne... polaziti školu. 4407 drugih državljana moralo bi imati 705 djece za... školu, dakle bi moralo biti u Puli u svemu 6807 djece za školu. Ra-... čunamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi u gradu Puli moralo... biti 85 javnih učitelja, a vidjeti smo, da je bilo talijanskih pokrajinskih... učitelja 77, hrvatskih zasebnih 15, njemačkih državnih 18 i njemačkih... zasebnih 33; svih je učitelja bilo 143. Ova smo nam ubrojio i učitelje... građanskih škola i to talijanskih pokrajinskih 7, njemački državni 1 i... njemačkih zasebnih 10, ukupno 18 građanskih učitelja.

Broj stanovnika talijanskog općevnog jezika jest 25.043. Ovi bi... morali imati 4007 djece za školu. Uzmemo li onih 1543 inostranca... kao regnicole, to bi i ti morali imati 246 djece za školu, tako bi bilo... učitelja 80 djece, to bi morali imati 51 pokrajinski talijanski... učitelj, a ako uzmemo i djecu regnicola, onda 54, a vidjeti smo da ih... je bilo 77, ne računajući 4 vjeroučitelja.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest 4211. Ti bi... morali imati 673 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80... djece, to bi moralo u Puli biti 9 njemačkih učitelja. Nije bilo doduše... nijednog pokrajinskog učitelja, ali za to su bila na državnim gradskim... školama 1, a na pučkim državnim školama 17 učitelja. Uz ove bila su... još 7 učitelja na gradjanskim, a 20 na pučkim zasebnim školama... c. i kr. ratne mornarice.

Njemačke škole navadjam samo statistike radi.
Na svako 326 stanovnika talijanskog općevnog jezika dolazi 1... talijanski pokrajinski učitelj.
Za 8477 stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... nije bilo niti 1 pokrajinskog učitelja.
Kada bi i na svako 326 stanovnika hrvatskog-slovenskog općevnog... jezika došao 1 pokrajinski učitelj, kako je to kod stanovnika talijanskog... općevnog jezika, to bi u Puli moralo biti 27 hrvatskih pokrajinskih... učitelja, a nije bio niti jedan.

65% stanovništva (t. j. Talijani) ima 77 pokrajinskih učitelja, a... 22%... „Hrvata i Slovena nema niti jednog pokra-... jinskog učitelja.
Uzevši u obzir samo onu djecu, koja polaze pokrajinske škole... vidimo, da u gradu Puli:
Na 1 talijanskog pokrajinskog učitelja dolazi 45 učenika, t. j... uzevši samo djecu, koja polaze talijanske škole.
Talijanske škole polazi 3435 djece; a sve bi djece talijanskog... općevnog jezika moralo biti 4007. U ovom slučaju 572 djece talijan-... skog općevnog jezika ne polazi škole. Ako uzmemo jošte regnicole, koji... bi morali imati 246 djece, onda 818 djece talijanskog općevnog... jezika ne polazi talijanske škole.
Hrvatske zasebne škole polazi 854 djece, a sve bi djece hrvatskog... općevnog jezika moralo biti 1356. U ovom slučaju još 502 djece... hrvatskog općevnog jezika ne polazi hrvatske škole. Ako uzmemo... jošte druge Slavene, koji bi morali imati 65 djece i Primorce i Bosance, koji... bi morali imati 458 djece, onda 1025 djece hrvatsko-slovenskog... općevnog jezika ne polazi hrvatske škole.

Broj se stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... u gradu Puli u 10-godištu 1900.-1910. narastao za 345%... ni 125%.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... u gradu Puli u 10-godištu 1900.-1910. narastao za 345%... ni 125%.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... u gradu Puli u 10-godištu 1900.-1910. narastao za 345%... ni 125%.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... u gradu Puli u 10-godištu 1900.-1910. narastao za 345%... ni 125%.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... u gradu Puli u 10-godištu 1900.-1910. narastao za 345%... ni 125%.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... u gradu Puli u 10-godištu 1900.-1910. narastao za 345%... ni 125%.

Broj stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika... u gradu Puli u 10-godištu 1900.-1910. narastao za 345%... ni 125%.